

LATVIJAS REPUBLIKAS VESELĪBAS MINISTRIJA
VALSTS TIESU MEDICĪNAS EKSPERTĪZES CENTRS

Hipokrāta ielā 2, Rīgā, LV - 1038
Telefax: 0371-67536136, galvenais eksperts tālr.-67536136, morga sekretāre tālr.-67536003
Reģ.Nr.90000058752
E-mail -info@forensic.apollo.lv

Rīgā

20.05.2009.Nr.01-01/187

Funkciju audita grupai

Par iebildumiem funkciju
audita ziņojumā izvirzītajiem
priekšlikumiem

Punkts (25)7

Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centrā (turpmāk-Centrs) veicamo tiesu medicīnisko ekspertīžu cietušām un aizdomās turētām personām nodošana slimnīcu uzņemšanu nodaļās strādājošiem ārstiem nav pamatota.

1. Kā norādīts audita ziņojumā, šie ārsti noteiktu tikai miesas bojājumu raksturu un apjomu. Veicot ekspertīzi ir jānosaka šo miesas bojājumu tiesmedicīniskā smaguma pakāpe atbilstoši Krimināllikuma pantiem. Bez tam ekspertiem katrā gadījumā jānosaka bojājumu izcelsmes mehānisms, bojājuma laiks, diferenciāli diagnostiski jāizvērtē esošo hronisko diagnožu ietekme, jāizvērtē kādi miesas bojājumi varēja tikt nodarīti ar paša rokām un citi jautājumi, kas radušies procesa virzītājam konkrētā procesa ietvaros. Minēto nevar izdarīt tikai ārsts, kurš nav izgājis ilgstošu apmācību tiesu medicīnas specialitātē (arī kriminālistikā). Ekspertīzes, kurās jāizvērtē apdraudējums cietušā veselībai un dzīvībai ir ne tikai Kriminālprocesa ietvaros, bet arī Administratīvajā un Civilprocesā. Pēc šīm ekspertīzēm seko ekspertu piedalīšanās tiesas sēdēs.

Praksē ne visi cietušie ar miesas bojājumiem vēršas stacionāros un viņiem medicīniskā palīdzība nav nepieciešama. Tādos gadījumos uzņemšanu nodaļu ārsti pēc bojājumu iegūšanas neredzēs šo cietušo un

vēlākā laikā viņu noraidīs, tādējādi ierobežojot personas tiesības uz tiesu medicīnisko ekspertīzi.

2.Saskaņā ar esošo likumdošanu - Krimināllikumu, Tiesu eksperta likumu, Administratīvo likumu u.t.t. tiesu ekspertīzi, t.sk. tiesu medicīnisko ekspertīzi veic **tikai** sertificēts tiesu eksperts – tiesu medicīnas eksperts. Šādu sertifikātu nevar iegūt bez 3 gadu apmācības rezidentūrā tiesu medicīnas specialitātē.

Tiesu medicīna – vienīgā specialitāte, kuras apmācības laikā ārsts iegūst juridiskas zināšanas (procesa pamati, kriminālistika, kriminoloģija, tiesvedība u.t.t.), kas nepieciešamas, lai saņemtu tiesu eksperta sertifikātu. Neviena cita ārstniecības specialitāte, izņemot tiesu psihiatriju, neparedz šo zināšanu apguvi.

3.Atbilstoši Tiesu ekspertu likumam, tiesu ekspertam nepieciešami 2 (divi) sertifikāti – tiesu medicīnas un tiesu eksperta.

4.Ja eksperta funkcijas veiktu ārstējošais ārsts, ievērojami paaugstinātos korupcijas riski, jo vienlaicīgi cilvēks, kurš veic ārstēšanu, nosaka tās ārstēšanas kvalitāti un rezultātu. Trūkst kritiskas pieejas noteiktām diagnozēm, veiktajām manipulācijām un izmeklēšanām.

5.Ārsts būs ieinteresēts ārstēt cilvēku pēc iespējas ilgāk, jo vairumā gadījumu miesas bojājumu smaguma pakāpe saistīta ar ārstēšanās ilgumu. Ārsts nebūs objektīvs, jo šajos gadījumos viņš būs ieinteresētā persona. Ārstēšanas mērķi ne vienmēr sakrīt ar juridiskām prasībām, un to saistību var novērtēt tikai speciāli apmācīts speciālists – tiesu medicīnas eksperts.

6.Tiesu medicīnas ekspertīzes veikšanai nepieciešami dažādu medicīnisko iestāžu dokumentu oriģināli, ja cietušais ārstējies vairākās ārstniecības iestādēs, kurus savākt ārstējošam ārstam ir ļoti problemātiski. Esošā likumdošana neparedz medicīnas dokumentu no citām iestādēm pieejamību ārstējošajiem ārstiem. Savukārt procesa virzītājam nebūs pamata slimnīcas ārstam nodot citas slimnīcas dokumentāciju.

7.Tiesu eksperts regulāri piedalās tiesas sēdēs, lai apstiprinātu un izskaidrotu savu slēdzienu. Piedalīties tiesas sēdē var **tikai** sertificēts tiesu eksperts.

8.Veicot tiesu medicīnas ekspertīzi saskaņā ar esošiem normatīvajiem aktiem, eksperts kritiski izvērtē medicīniskajos dokumentos teikto, kā arī noteiktās diagnozes esamību un pareizību, ko nevar izdarīt ārstējošais ārsts interešu konfliktu dēļ. Bieži nedrīkst ņemt vērā visu ārstēšanās laiku, kas nepamatoti dotu iespēju paaugstināt miesas bojājumu smaguma pakāpi. Tādējādi kā sekas varētu būt tiesu kļūda Krimināllikuma pantu piemērošanā.

9.Tiesu ekspertu praksē tiek risināti jautājumi, kas saistīti ar seksuāla rakstura noziegumu izmeklēšanu. Šādos gadījumos tiesu eksperti veic tiesu ginekoloģiskās un tiesu androloģiskās ekspertīzes. Minētās

ekspertīzes ir ļoti specifiskas un neviens ārsts nevienā medicīnas iestādē to neveic, jo ginekologi nerisina jautājumus, kurus interesē izziņas procesa virzītāju šajos gadījumos.

Proktologi savā praksē nerisina jautājumus sakarā ar aktīvās un pasīvās pederastijas gadījumiem, t.sk. mazgadīgo bērnu izmantošanu.

Punkts (23)

Iemesli Centra apvienošanai ar VPKP un VTEB ir maz pamatoti. Lietisko pierādījumu t.sk. pirkstu pēdu izņemšana nav ekspertīze, bet ir viena no procesuālajām darbībām, kas ir procesa virzītāja kompetence. Eksperti t.sk. tiesu medicīnas eksperti var sniegt atbalstu šajā darbībā. Pēc izņemšanas lietiskie pierādījumi- pirkstu pēdas nosūtāmas attiecīgā profila laboratorijai ekspertīzes veikšanai. Tādejādi tā nav problēma, kas prasa Centra apvienošanu ar citām ekspertīžu iestādēm.

Tā kā diskusijā par funkciju audita priekšlikumiem tika noskaidrots, ka nenotiek ekspertīžu iestāžu struktūrvienībās veikto ekspertīžu pārklāšanās, tad arī tas nevarētu būt par iemeslu apvienošanai.

Vienlaicīgi Centram ir medicīniskās funkcijas, kas nav atdalāmas no veselības aprūpes organizācijas, Sabiedrības veselības aģentūras un ārstniecības procesa:

- ārstu patologu trūkuma valstī dēļ, vienlaicīgi ar tiesu medicīnas ekspertu darbību, eksperti papildus nodrošina patologu darbu veselības aprūpē;
- ķirurģiskā profila ārstniecības iestādes nodrošina ar cilvēka izcelsmes natīviem biotransplantantiem;
- sniedz medicīniskās statistikas datus par iedzīvotāju saslimšanu un nāvi;
- epidemioloģiskā situācija valstī.

Viss minētais liecina par to, ka Centrs ir nesaraujami saistīts ar medicīnisko aprūpi, jo tajā strādājošie eksperti vienlaicīgi ir ārsti ar ārstniecības personas sertifikātu, iekļauti ārstu reģistrā un darbojas savas profesionālās asociācijas pārziņā.

Centra struktūrvienību darbības atbilstība medicīnas iestāžu prasībām ir novērtēta ar sertifikātiem (pielīdzināti akreditācijai) un tās iekļautas ārstniecības iestāžu reģistrā.

Punkts (25) 6

Punktā nav izklāsta par to, kā jaunizveidojamā Ekspertīžu biroja reģionālajā struktūrā funkcionēs Centra reģionālā optimizējamā struktūra. Vienlaicīgi ņemams vērā, ka esošā situācija valstī- slimnīcu morgu stāvoklis un ietilpība neatļauj izveidot tādus morgus, kuros būtu

iespējams ievietot visa attiecīgā reģiona (Latgale, Zemgale, Kurzeme, Vidzeme) mirušos. Tie tāpat būs ievietojami pašreiz rajonu nodaļu izmantojamās telpās (morgos), ko Centrs nomā no slimnīcām. Šīs nomu maksas būs sedzamas no jaunizveidojamā vienotā ekspertīžu biroja vai ministrijas, kurai to piesaistīs, budžeta.

S E C I N Ā J U M I

1. Tā kā tiesībsargājošās institūcijas labi novērtē Centra darbību, veikto ekspertīžu kvalitāte ir pamats kvalitatīvam tiesas procesam, apvienošanai nav pamata un tā nedos ne funkcionālus uzlabojumus, ne finansiālus ietaupījumus valstī. Ņemams vērā, ka Centra pievienošana Iekšlietu ministrijai vairo iedzīvotāju neuzticību šīm visbiežāk veiktajām ekspertīzēm (8-11 tūkstoši gadā), jo ekspertīzi noteicošā institūcija būs arī ekspertu iestādes pārvaldītāja.

2. Cietušām personām veicamo tiesu medicīnisko ekspertīžu nodošana slimnīcu uzņemšanu nodaļu ārstiem nav pieļaujama, nenoliedzami, tā radīs tiesu kļūdas.

3. Esam paši izrādījuši iniciatīvu Centra darbības efektīvizēšanai. Centra iekšējā restrukturizācija, kas ir aizsākta un būs pabeigta š.g. 4.ceturksnī, dos iespēju tālākai veicamo uzdevumu un funkciju optimizācijai un tālākai reālai budžeta līdzekļu ekonomijai.

Centra apvienošanā ar VTEB un VPKP būs jāiegulda liels darbs un papildus finanšu līdzekļi, bet tiks sasniegts nenozīmīgs ieguldījums. Apvienošanas rezultātā neveidosies efektīvāka tiesu medicīnas ekspertīzes funkcionējošā sistēma, bet gan būs sagrauts esošais modelis, kurš līdz šim laikam veiksmīgi, efektīvi un kvalitatīvi pildījis valsts funkcijas.

Arī faktiskie ietaupījumi var izrādīties daudzkārt mazāki par plānotajiem.

Ar cieņu,

Centra direktore,
Valsts galvenā tiesu
medicīnas eksperte

Dr.med.h.c.- V.Volksone

Latvijas tiesu medicīnas
ekspertu asociācijas priekšsēdis

Dr. G.Vabels